

Bredsjöfinnar

Historien om Bredsjöfinnarna och deras trolleri, del 1

Signaturen "Lundius" skrev ett antal små häften som utgavs i slutet av 1800-talet och i början på 1900-talet. Då det är mycket svårt att få tag på dessa är det ett nöje att på detta sätt sprida Lundius tankar. Lundius hette Anders Olof Berglund och var skollärare i Bredsjön, hembygdsforskare, musiker m.m. Berglund föddes 1857. Senare skrev Berglund under pseudonymen Tobias .

Förord till boken:

Källan, Iwarifrån jag hämtat detta lilla arbete, är uteslutande äldre personers berättelser i samma anda och, stil, som far och farfar omtalat dem för sina efterkommande. Något omhyflad är visserligen en och annan sägen, men grunddragen äro så noggrant följda som möjligt.

Dessutom har jag härtill bifogat ett litet tillägg, som jag hoppas skall bli intressant för den ärade läsaren och läsarinna.

"Näfvortorp" i mars 1897.

Författaren

Inledning.

Historien om "Bredsjö-finnarna" är genom traditionen allestädes känd på Medelpads landsbygd och äfven på icke så få ställen utom densamma. Hvad som i förstone bidragit till, att dessa personer blifvit så allmänt omtalade och deras saga så germa hörd, är tvifvelsutan detta, att deras samtida ansågo dem för att vara oöfverträffliga i trolldomskonsten och det finnes ännu i dag icke så få, som obetingadt dela, samma åsigt.

Finnarnas ankomst.

Det fanns en tid, då våra grannar öster om Bottenhafvet oroades af krig, plundringar och ödeläggelser. På dessa mensklig-hetens förbannelser tröttnade icke blott de som; lågo i fält, utan äfven de hemmavarande ansågo sig nödsakade att lämna detta så mycket besjungna "tusen sjöars land" och på okända områden

gå okända öden till mötes för att en gång bli kvitt dessa besvärliga ströftrupper, hvilka den ena gången före och den andra gången efter ödelade och tillintetgjorde finnarnas hem och egendom. Icke så få vore de, som af denna anledning utvandrade och de flästa styrde kosan isledes öfver Bottniska viken till Norrland, der de bosatte sig inne i urskogarna, hälst vid någon fiskrik insjö, och lifnärde sig af jakt och fiske. Vi vilja nu i det efterföljande särskildt fästa oss vid några finnfamiljers ankomst till Bredsjön i Ljustorps socken, deras nybygge derstädes samt en del af deras så mycket omtalade trolldomsbragder.

Majestätiska furor, i hvars kronor vindarnas tusenåriga fanfarer spelat allt ifrån tidernas morgon, bekransade den lilla insjöns stränder, och skogens sagolika tystnad hade hittills endast någon gång då och då af brutits af vilddjurens tjut och åskans dunder, som ekat emellan bergen. Knappt hade något mänskligt öga blickat ut öfver den undangömda sjöns än stelfrusna, än lugna och spegelblanka och än af vinden krusade bölja, då helt plötsligt några uttröttade och på allt utblottade finnfamiljer störde skogens evigt enahanda genom kullfällandet af några träd, bakom hvilka skydd söktes, icke blott mot vindar och oväder, utan fast mer mot en mordisk och roflysten människoande, som drifvit de medtagna från hem och älskad torfva, på hvilken de hoppats i frid få gå samma obemärkta väg som fädren gått och till sist hvila ut i samma ljufva sköte som dessa. De voro visserligen fjärran från krigets fador här, men kampen för tillvaron följde dem allestädes hvarhälst de än slog sig ned. Det såg mörkt ut ifrån början att bo för sig själf inne i vilda skogen, der ingen säd växte och inga husdjur gäfvo dem mjölk, men då godt humör och friska viljor icke fattas, måste allt gå till sist. Männen syssel-satte sig med jakt och detta deras företag var icke så litet lönande,

hälst som skogen hvimlade af matnyttigt vildt och skjutvapen med tillbehör ej fattades. Så fort bäckarne och den lilla insjön blifvit isfria fingo kvinnorna fullt upp att göra med mete och på så sätt förskaffades ett nödtorftigt uppehälle, tills omsider en höst kom och en, om icke alldeles ofrusen, svedje-rågskörd stod färdig för att afmäjas och den efterläng-tade brödkakan, fast till hälften uppblandad med bark, var att förvänta.

På så sätt togo de sig fram det ena året före och det andra efter, kojan utbyttes mot en liten timrad stuga, svedjorna inhägnades och lämnade foder åt getter för vintren, åkrar uppbrötos och korn såddes, ehuru icke sällan frosten omintetgjorde en vacker förhoppning. Då nu säd började växa, så att bröd deraf kunde erhållas - kanske något säkrare än i det gamla Finland - blefvo finnarna glada och beslöto att uppkalla sitt nybygge efter brödet och fingo så ordet Brödsjön, hvilket längre fram förändrades till Bredsjön, såsom den stora byn ännu i dag heter,

Enligt sägen voro de till Bredsjön inflyttade egentligen tvänne familjer; den ene mannen hette Anders och den andre Hans. Så länge brödbekymret hufvudsakligen besvärade dem, omtalas inga oenigheter männen emellan, men så fort de någorlunda kommit sig på grön kvist, blefvo de oense, emedan både Anders och Hans ville vara herrar i huset. Hans skiljde sig godviligt från Anders och drog med sin familj längre upp åt skogen, der han påträffade en stor och fiskrik sjö, Skälsjön, vid hvilken Hans slog sig ned. Det gamla goda förhållandet emellan de fordne vännerna, Bredsjö-Ante och Skåla-Hans, som de sedermera kallades, vore nu förbi och de sökte på allt upptänkligt sätt skada hvarandra genom trolldom, ty bägge voro mäktiga styfva i den konsten.

Källa: Hembygdsföreningens hemsida efter överenskommelse